

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

וארא

כאו"א נעשה קודש לנשיא הדור שענינו "להביא לימות המשיח" בפועל ממוש
ה"זורמיטא" שלפני הגילוי

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

הי' תהא שנת פלאות דגולות

מאה עשרים ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט ה'תשנ"ב

ב. ונראה לומר, שכיון שנקראים „אבות“, כמודגש בפירוש רש"י, „וארא אל האבות“, שהאבות הם למעלה מהבנים ומקור להם („שורש ומקור כל נשמות ישראל“), יש בהם מעלה יתירה לגבי הבנים (אף שלבנים נתגלה שם הוי' שלא נתגלה לאבות).

ויתירה מזה, שמעלת האבות היא גם לגבי משה שאליו נאמר „אני הוי'“, ועל ידו הי' הגילוי דשם הוי' לכל בני - כמבואר בפירוש רש"י ש„אמר לו הקב"ה (למשה) חבל על דאבדין ולא משתכחין, יש לי להתאונן על מיתת האבות, הרבה פעמים נגליתי עליהם בא-ל שד"י ולא אמרו לי מה שמך ואתה אמרת מה שמו . . (האבות) לא הרהרו אחר מדותי ואתה אמרת למה הרעותה“.

ועד כדי כך, ש„וארא אל האבות“ הוא הגורם שיהי' הגילוי גם אצל הבנים⁴ (ע"ד

א. בהתחלת פרשתנו - „וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שד"י ושמי הוי' לא נודעתי להם וגו' לכן אמור לבני ישראל אני הוי' וגו'“ - צריך להבין:

א) בנוגע לתוכן כתובים אלו שלאבות נתגלה הקב"ה רק ב„א-ל שד"י“, ולא בשם הוי', ואילו לבני יתגלה (עתה) בשם הוי' (כמבואר בדרושי חסידות) - איך מתאים הלשון „לכן (אמור גו')“, שהוא מסובב ותוצאה מהענין שלפניו, היינו, ש„אמור לבני ישראל גו'“ הוא בגלל ש„וארא אל אברהם גו'“ - היפך (לכאורה) תוכן הכתובים שאצל בני יהי ענין חדש („וידעתם כי אני הוי'“) שלא הי' אצל האבות („שמי הוי' לא נודעתי להם“)?

ב) ויתירה מזה: תוכן (התחלת) הפרשה הוא ע"ד מעלת בני שיתגלה אצלם שם הוי' שלא נתגלה להאבות, ואילו שם הפרשה, „וארא“, קאי על ההתגלות אל האבות, היינו, שהפרשה שבה מדובר אודות ההתגלות לבני שלא היתה אצל האבות, נקראת ע"ש ההתגלות אל האבות!?

1 ו, ג"ו.

2 ראה תו"א פרשתנו נו, א ואילך. תו"ח שם צב, ב ואילך. ובכ"מ.

3 בפרש"י כאן: „לכן, ע"פ אותה השבועה“, ש„לכן“ קאי על „וגם הקימותי את בריתי גו'“, אבל, כיון ש„(לכן) אמור לבני ישראל אני הוי'“ בא בהמשך למש"נ לפניו „וארא גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם“ (כפירוש רש"י „לא נכרתי להם במדת אמתית שלי שעלי נקרא שמי הוי', נאמן לאמת דברי, שהרי הבטחתים ולא קיימתי“, ובהמשך לזה „אמור לבני ישראל אני הוי'“, „הנאמן בהבטחתו“), מסתבר לומר, שתיבת „לכן“ היא גם בהמשך „וארא גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם“.

4 „אין קורין לאבות אלא לשלשה“ (ברכות טז, ב. וראה בארוכה תו"א ריש פרשתנו. תו"ח שם צה, סע"ב ואילך).

5 תו"א ותו"ח שם.
6 בפ"י הב' (בסיום הענין) - „ורבותינו דרשוהו לענין של מעלה כו'“. ואף שכותב ש„אין המדרש מתיישב אחר המקרא כו'“, הרי מסיים „יתיישב המקרא על פשוטו . . והדרשה תדרש כו'“ (וראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 27 ואילך).

7 וידוע שכל דבר הגורם הוא יותר הזק מהדבר שנגרם על ידו (ראה המשך וככה תרל"ז פט"ו).

8 וגם גילוי שם הוי' (שנתגלה לבנים ולא נתגלה לאבות) הוא בכח האבות - ע"ד הפירוש במארו"ל (שבועות מה, סע"א. וש"נ) „יפה כח הבן מכח האב“, שגם מעלת הבן „יפה כח הבן“ לגבי האב הוא „מכח האב“, מהעצמיות דהאב, אלא שאצל האב לא בא בגילוי, כי אם אצל הבן (ראה לקו"ש חכ"ג ע' 222).

מזה) ההתחלה¹⁵ דמתן-תורה, כמודגש במצות מילה דאברהם שהיתה כמו המצוות שלאחרי מתן-תורה שעל ידם נמשכת קדושה בחפץ הגשמי שבו מקיימים המצוה, כמ"ש¹⁶, "שים נא ירך תחת ירכי", "לפי שהנשבע צריך שיטול בידו חפץ של מצוה", היינו, שהחידוש דמתן-תורה בהמשכת אלקות בעולם, חיבור עליונים ותחתונים (כדאיתא במדרש¹⁷ שבמתן-תורה, "ביטל גזירה ראשונה ואמר העליונים ירדו לתחתונים והתחתונים יעלו לעליונים"), התחיל במצות מילה דאברהם.

ואף שהחיבור דעליונים ותחתונים (החידוש דמ"ת) שהתחיל במצות מילה הי' בנוגע לאבר בגופו של אברהם אבינו (שהי' מרכבה לאלקות¹⁸), יש לומר, שמרומז גם הקשר והשייכות להפעולה בעולם (תחתונים ממש) בפרטי הענינים השבועה בנקיטת חפץ דמילה: (א) בקשר להשידוך דיצחק ורבקה - יחוד מ"ה וב"ן, שהו"ע כללות כל העבודה דקיום התומ"צ¹⁹, שע"י נעשה המשכת הקדושה בתחתונים, (ב) וע"י אליעזר עבד אברהם - שאף שבנוגע להשידוך דיצחק, אמר לו אברהם (לאליעזר²⁰) בני ברוך ואתה ארור ואין ארור מדבק בברוך²¹, מ"מ, נעשה השידוך דיצחק ורבקה ע"י אליעזר דוקא, שבוה מודגש הענין דאתהפכא

„האב זוכה לבן כו"י", „מעשה¹⁰ אבות סימן ונותנית-כח) לבנים¹¹), ובלשון הכתוב, „וארא אל אברהם וגו' לכן (מסובב ותוצאה) אמור לבני ישראל אני הו"י¹², כדלקמן.

ג. וביאור הענין:

מבואר בדרושי חסידות² שגילוי שם הו"י (שם העצם, שם המפורש, שם המיוחד - דרגת אלקות שלמעלה מהעולם) הי' במתן-תורה, ולכן, אצל האבות שהיו לפני מתן-תורה נאמר „וארא גו' בא"ל שד"י (דרגת אלקות ששייכת לעולם) ושמי הו"י לא נודעתי להם", ואצל בני שזכו למתן-תורה (לאחר יצ"מ) נתגלה שם הו"י, כהמשך הכתוב „(אמור לבני ישראל אני הו"י והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים גו') ולקחתי אתכם לי לעם וגו' וידעתם כי אני הו"י".

והנה, אף שהאבות היו לפני מתן-תורה, הרי, נוסף לכך ש, קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה¹³, ידוע¹⁴ שע"י אברהם היתה (ההכנה ויתירה

9) עדיות פ"ב מ"ט.

10) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. לקו"ש חט"ו ע' 76. וש"נ.

11) ולכן, „כל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב" (תדבאר רפכ"ה), היינו, ששלימות עבודת הבנים היא כשמגיעים למדרגת האבות.

12) וע"ד הפירוש בפשטות הכתובים - „וארא אל האבות בא"ל שד"י הבטחתים הבטחות ובכולן אמרתי להם אני א"ל שד"י . . . לאברהם בפרשת מילה נאמר אני א"ל שד"י . . . ליצחק . . . והקימותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם, ואותה שבועה שנשבעתי לאברהם בא"ל שד"י אמרתי ליעקב . . . לכן, ע"פ אותה השבועה (להאבות), אמור לבני ישראל אני ה', הנאמן בהבטחתי" (פרש"י עה"פ).

13) יומא כה, ב. קידושין פב, א - במשנה.

14) ל"ת להאריז"ל ר"פ לך לך, וראה בארוכה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 70 (לעיל ע' 26) ואילך. וש"נ.

15) להעיר מהענין ד„כל התחלות קשות" (מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה), כיון שצריך להיות „פתחה" (פתחת הצינור) דכללות הענין.

16) חיי שרה כד, ב ובפרש"י.

17) תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג. ועוד.

18) ראה ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. תניא פכ"ג. רפל"ד.

19) ראה לקו"ת ברכה צו, ג"ד. סה"מ תר"ס ע' לב ואילך, ועוד.

20) כש"ה"י מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו ולהשיאו בתו.

21) פרש"י חיי שרה כד, לט.

הגשמי דאברהם בלבד) היא ע"י כח הבלתי גבול²⁵ – ה"ז התחלת גילוי שם הוי' (בלי גבול) שבמתן-תורה, אלא שכה הבלתי גבול (שעל ידו נעשית ההמשכה למטה) אינו ניכר בגלוי ע"י ההמשכה גם בעולם.

ועפ"ז יומתק דיוק הלשון, ושמי הוי' לא נודעת²⁶, „לא הודעתי אין כתיב כאן אלא לא נודעתי, לא ניכרת²⁶ – שהחסרון הוא רק בהכרה וההתגלות, אבל עיקר הענין דהמשכת גילוי שם הוי' התחיל כבר במצות מילה.

ה. ובעומק יותר – שנוסף על התחלת הפעולה דחיבור עליונים ותחתונים (החידוש דמתן-תורה) במצות מילה, יש אצל האבות (ומהם נמשך להבנים) ענין נעלה יותר:

החידוש²⁷ דחיבור עליונים ותחתונים הוא בגדרי העולם, שנחלק לעליונים ותחתונים, ועד שיש גזירה והפסק בין העליונים לתחתונים (עליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים), ובמתן-תורה בטלה הגזירה ונעשה החיבור דעליונים ותחתונים; אבל מצד דרגת האלקות שלמעלה מגדר עליון ותחתון, לא שייך גזירה והפסק בין העליונים לתחתונים, שנמצא בעליונים ובתחתונים בשוה גם לפני מתן-תורה²⁸. והחידוש דמתן-תורה הוא – שגם בגדרי העולם

חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא²², שע"ז נפעל החיבור דעליונים ותחתונים בתכלית השלימות.

וכיון ש,וארא אל אברהם . . בא-ל שד"י" ה' בנוגע למצות מילה („לאברהם בפרשת מילה נאמר אני אל שד"י וגו'²³) שבה התחיל הענין דמתן-תורה, עכצ"ל, שנכלל בוה גם התחלת גילוי שם הוי'²⁴ שבמתן-תורה.

ד. ואעפ"כ נאמר „וארא אל אברהם גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם" – כיון שענין זה ה' במצות מילה בלבד:

מהביאורים בהשייכות דגילוי שם הוי' לתחידוש דמ"ת בהחיבור דעליונים ותחתונים, המשכת אלקות בעולם (אף ששם הוי' הוא למעלה מהעולם) – כיון ששם הוי' הוא בלי גבול, ומצד תוקף הגילוי דאור הבלתי גבול נמשך גם למטה.

וכיון שאצל אברהם היתה המשכת הקדושה למטה רק במצות מילה, אבר בגופו של אברהם אבינו, אבל בעולם לא היתה המשכת הקדושה, לא ניכר בתוקף הגילוי דאור הבלתי גבול (שם הוי'), „שמי הוי' לא נודעתי להם".

אבל לאידך, כיון שגם המשכת הקדושה למטה במצות מילה (בהגוף

(22) ראה חז"א ד, א.

(23) פרש"י פרשתנו ו, ד.

(24) להעיר, שהפירוש דשם, שד"י" הוא לא רק „שאמר לעולמו ד"י" (חגיגה יב, א), הגבלת הטבע, אלא גם „שדי באלקותי לכל ברי" (פרש"י לך לך יז, א), רוממות הטבע (נס מלוכב בטבע), ויתירה מזה „ שאין העולם ומלואו די לאלקותי" (ב"ר פמ"ו, ג), גילוי בלתי מוגבל שאין העולם ומלואו כדאי אליו (נס שלמעלה מהטבע), בחי"ס סוכ"ע (ראה בארוכה ד"ה וארא תר"ל. עטר"ת. תרפ"ד). ויתירה מזה, שמלוכב שו בו הוי', אלא שהוא בהעלם ולא בגילוי „לא נכרתית" – ראה סה"מ מלוכט ח"ה ע' קמד.

(25) ובסגנון אחר: גם כשהמשכת הקדושה למטה היא בפרט אחד (במצות מילה), ה"ז בכח הבלתי גבול, כי, בעל גבול, הגבלתו היא בכל הפרטים, ומצדו לא יכולה להיות תנועה של העדר ההגבלה כלל, גם לא בפרט אחד.

(26) פרש"י שם, ג.

(27) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש חל"ה לך לך תשנ"ב ס"ב.ג.

(28) ולא שייך חילוק בזמן – לפני מ"ת ולאחרי מ"ת (כמו שלא שייך חילוק במקום, במעלה, עליון ותחתון).

החידוש דמתן-תורה (בנוגע לבני ועל ידם גם בעולם) הוא לא רק בנוגע להמשכה למטה (שהעצם נמשך גם למטה), אלא גם (ובעיקר) בנוגע להמשכת העצם, כי, דוקא ע"י ההמשכה למטה מתגלה העצם³⁵, שאינו מוגבל ומוגדר בשום דבר, ולכן נמשך בכל מקום.

וגם המשכת העצם (ע"ז שבא למטה) היתה אצל האבות - במצות מילה (המשכת הקדושה בגוף גשמי בעוה"ז הגשמי). אבל, כיון שלא נמשך גם בעולם (בתחתונים ממש), לא ניכר המשכת העצם, שמצד העדר ההגבלה שבו ה"ה נמשך בכל מקום. ורק לאחרי מ"ת, שנעשית המשכת הקדושה בעולם, ניכר העצם.

ואעפ"כ, הכח להמשכת העצם הוא ע"י האבות („וארא אל האבות“), כי, עבודת הבנים לאחרי מ"ת עיקרה באופן של התלבשות והתעסקות בגדרי העולם (עליון ותחתון), משא"כ עבודת האבות עיקרה היא מצד עצם הנשמה, ובכח זה נעשית עבודת הבנים (שיורשים עניני האבות) באופן שמגלים ומחזירים את העצם בעבודתם למטה³⁶ (שע"ז נמשך העצם).

ויש לומר, שבמתן-תורה שהו"ע הנישואין דכנס"י עם הקב"ה („יום

שיש בו גזירה והפסק בין העליונים לתחתונים תומשך דרגת האלקות שלמעלה מגדר עליון ותחתון.

ומזה מובן גם בנוגע לגילוי שם הוי" לבנ"י במתן-תורה („אמור לבני ישראל אני הוי" גוי ולקחתי אתכם לי לעם גוי וידעתם כי אני הוי"“) - שהיודיש זה קשור עם עבודתם של בני" בעולם (ע"י קיום התומ"צ) לפעול החיבור דעליונים ותחתונים, אבל גם לפני" ישנו העצם דישראל שלמעלה מהתורה („מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר“²⁹, גם למחשבת התורה), שזוהי דרגת האבות (השורש ומקור העצם דכל בני"י), החל מאברהם אבינו („אחד ה' אברהם“³⁰), „ראש למאמינים“³¹, שפתח הצינור³² דכח האמונה³³ והמסירת-נפש שמצד עצם הנשמה.

והחידוש דגילוי שם הוי" במתן-תורה הוא - שהעצם דישראל (דרגת האבות) יומשך ויתגלה גם בבחינת הגילויים, בכחות הנפש³⁴, וגם כפי שנתלבשו בגוף בעוה"ז הגשמי, כדי לפעול בעולם (ע"י קיום התומ"צ) המשכת דרגת האלקות שלמעלה מגדר דעליון ותחתון.

ו. ובפרטיות יותר:

(29) ב"ר פ"א, ד.

(30) יחוקאל לג, כד.

(31) ראה שהש"ר פ"ד, ח (ג). סה"מ קונטרסים

ח"א נד, ב.

(32) ראה סה"מ תרע"ח ע' רפג. תרפ"ח ע' קב.

לקו"ש ח"ב ס"ע 74 ואילך. וש"נ.

(33) למעלה מהשכל, ולכן „לא הרהרו אחר מדותי“.

(34) החל מכח החכמה - דרגתו של משה, חכמה דקדושה, שלכן הרהר אחר מדותיו. והכוונה בזה, שע"י תשובת הקב"ה, „וארא אל האבות“, יומשך בבחינת החכמה גילוי העצם (ראה סה"מ עטר"ת ע' קצה).

(35) ולכן „המצוות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמון תורק שמך“ (שהש"ר פ"א, ג (א)), דאף ש„ריח“ הו"ע נעלה ביותר, „שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו“ (ברכות מג, ב), שמורה על המשכת אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות, מ"מ, המשכת העצם (שמן) היא ע"י עבודת הבנים בקיום התומ"צ למטה לאחרי מ"ת (ראה סה"מ תש"ו ע' 109. ובכ"מ).

(36) לאחרי שגם בענין זה נעשית הפתיחה ע"י האבות במצות מילה.

היו . . לימות המשיח יהיו נישואין".

וההסברה בזה:

כשם שנתבאר לעיל בנוגע למעלת עבודת בני" לאחרי מ"ת לגבי עבודת האבות לפני מ"ת, שדוקא ע"י ההמשכה למטה (לאחרי מ"ת) בא העצם, וכל זמן שלא נמשך למטה (מלבד במצות מילה) ה"ז הוכחה שאין זה העצם, כן הוא גם בנוגע להמעלה דלעתיד לבוא לגבי זמן זה, כ"י העדר ההגבלה דהעצם היא לא רק בהמשכה למטה, אלא גם בהתגלות למטה, שהרי העצם אינו מוכרח להיות בהעלם, אלא בודאי יכול לבוא גם בגילוי. וכיון שבמעשינו ועבודתינו בקיום התומ"צ נעשית רק ההמשכה למטה, אבל הגילוי למטה בעוה"ז הגשמי יהי' רק לעתיד לבוא (כמ"ש⁴⁴ "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'"), הרי, כל זמן שלא נעשה הגילוי למטה, ה"ז הוכחה שאין זה העצם⁴⁵.

וכשם שעבודת בני" לאחרי מ"ת היא בכח עבודת האבות לפני מ"ת, כיון שלאחרי מ"ת מודגשת בעיקר ההמשכה בבחינת הגילויים, משא"כ לפני מ"ת מודגשת בעיקר העבודה שמצד העצם (כנ"ל ס"ה), כמו כן השלימות דלעתיד לבוא⁴⁶ היא בכח העבודה בזמן הזה⁴⁷, כיון שלעתיד לבוא מודגש בעיקר הגילוי

חתונתו זה מתן תורה³⁷ באים ומשתתפים גם האבות אברהם יצחק ויעקב (כשם שבשמתח נישואין דכל חתן וכלה בישראל באים ומשתתפים הוריהם וזקניהם וזקני זקניהם, ג' דורות, גם אלו שנמצאים כבר בעולם האמת³⁸) - שבוה מודגש: (א) שעבודת הבנים (לאחרי החתונה דמ"ת) היא בכח האבות (שבאים להתחונה), (ב) שכח האבות (העצם) מתגלה ע"י ההמשכה למטה בעבודת הבנים.

ז. ויש להוסיף ולבאר תוכן הענין ד"שמי הוי' לא נודעתי" (המעמד ומצב שלפני מ"ת) גם לאחרי מ"ת - שהרי התורה היא נצחית³⁹ - דלכאורה: כיון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן-תורה, מה שייך עתה הענין ד"שמי הוי' לא נודעתי"?

ויש לומר הביאור בזה:

אע"פ שבמ"ת הי' גילוי שם הוי', כמ"ש "וידעתם כי אני הוי'", מ"מ, כיון ש"לעתיד לבוא כתיב⁴⁰ והי' הוי' לי לאלקים, שיהי' גלוי ממקום עליון יותר עד דשם הוי' יהי' חשוב רק כאלקים", ויתגלה שם הוי' נעלה יותר, "עיקר ענין גלוי שמו הגדול"⁴¹, נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מ"ת הוא באופן ד"שמי הוי' לא נודעתי" בערך לגילוי שם הוי' דלעתיד לבוא, כשהי' חידוש בכללות הענין דמ"ת, "תורה חדשה מאתי תצא"⁴², שאז תהי' שלימות הנישואין דכנס"י עם הקב"ה, כמארוז"ל⁴³, "העולם הזה אירוסין

44 ישעי' מ, ה. וראה תניא ספ"ו.

45 ראה לקו"ש ח"ה ע' 245.

46 וגם ההתגלות דתורה חדשה מאתי תצא נכללת (בכח) במתן-תורה, כידוע שמ"ת הו"ע חד-פעמי וכולל גם התורה חדשה דלעתיד לבוא (המשך תרס"ו ע' כג. תקמו).

47 ראה תניא רפ"ז: "תכלית השלימות . . של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות", והרי הדבר הגורם הוא חזק יותר מהדבר שנעשה על ידו (כנ"ל הערה ז).

37 תענית כו, ב - במשנה.

38 סה"מ קונטרסים ח"א לה, ב.

39 תניא רפ"ז. ובכ"מ.

40 ויצא כח, כא.

41 תו"א שמות נ, רע"ג.

42 ישעי' נא, ד. ויקר' פ"ג, ג.

43 שמו"ר ספ"ו.

גילוי בחי' החמישית⁵⁴ שלמעלה מד' אותיות שם הוי', שזהו"ע שם הוי' דלעתיד לבוא שבאין-ערוך לשם הוי' שבמ"ת.

ולהוסיף, שפרשת בא היא הפרשה השלישית בספר שמות⁵⁵, ספר הגאולה⁵⁶, ויש לומר, שרומזת גם על הגאולה השלישית והנצחית, כמ"ש⁵⁷, "יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו".

ובפרטיות יותר: ג' הפרשיות שמות וארא בא הם כנגד ג' התקופות הכלליות – לפני מ"ת, מ"ת, ולעתיד לבוא⁵⁸: פרשת שמות שבה מדובר אודות שעבוד

בעולם, ואילו בזמן הזה ובפרט בזמן הגלות מודגשת בעיקר העבודה שמצד העצם, כידוע⁴⁸ שעיקר העבודה באופן של מסירת-נפש (שמצד העצם) היא בזמן הגלות.

ולהוסיף, שגם השלימות דלעתיד לבוא כלולה בכח אצל האבות – כמארו⁴⁹ "שלשה הטעמן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא. . אברהם דכתיב בי' בכל, יצחק דכתיב בי' מכל, יעקב דכתיב בי' כל", ועיקר שלימות גילוי זה (לא רק "מעין העולם הבא") יהי' לעתיד לבוא, שאז תהי' תכלית השלימות ד", בכל מכל כל" (לא רק אצל האבות, אלא גם) אצל כל בני" (כיון שהשלימות דלעתיד לבוא נעשית ע"י מעשינו ועבודתנו דכל בני", בכח האבות).

ה. ויש לומר, ששלימות הגילוי דשם הוי' לעתיד לבוא (שבאין-ערוך לגילוי שם הוי' שבמ"ת, שהוא בבחינת "שמי הוי' לא נודעתי להם") מרומז בפרשה שמתחילין לקרוא בזמן המנחה דש"פ וארא – פרשת בא:

על הפסוק, "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", איתא בזהר⁵⁰, "דעיייל לי' קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עלאה כו"⁵¹. ושרש הענין בפרעה דקדושה – הגילוי דבחי' "חמישית לפרעה"⁵², דאפתרינו ואתגליין מיני' כל נהורין⁵³,

(48) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך, תרפ"ה ע' רנח ואילך. וראה סה"מ מלוקט ח"ד ע' קפח. וש"ב.

(49) ב"ב טז, סע"ב ואילך.

(50) ח"ב לד, א.

(51) התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו" (חזקאל כט, ג) – כמ"ש בהפסרה (שהיא סיום וחותם) דפרשת וארא.

(52) ויגש מזו, כד.

(53) חז"א רי, א.

(54) ומרומז גם בפרשת וארא – שלאחרי ד' לשונות של גאולה, "והוצאתי גו' והצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתיו", נאמר לשון חמישי, "והבאתיו", כוס חמישי (כסא דמלכא משיחא), שהו"ע "החמישית לפרעה" (אוה"ת פרשתנו וכרך ז') ע' ב'תקפו.

(55) ספר בפ"ע. ובפרט שהוא גם ספר הראשון דעבודת בני ישראל ("גאולה שמות בני ישראל"), שהרי ספר בראשית הוא ספר האבות, "ספר הישר, ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים" (ע"ז כה, א).

(56) רמב"ן ס"פ פקודי.

(57) הושע ו, ב ובמפרשים.

(58) וי"ל שמרומזים גם בפרשת וארא: "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב" – כידוע שגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי קשורים עם יעקב (ראה פסחים פח, א ותבדא"ג מהרש"א), מ"ת קשור עם יצחק (ראה פרדר"א פל"א), והתקופה שלפני מ"ת קשורה עם אברהם, שעל ידו היתה ההכנה (והתחלה) למ"ת.

ועד"ז בנוגע להגילוי דשם הוי': "וארא גו' בא"ל שד"י ושמי הוי' לא נודעתי להם" – הגילוי במצות מילה שהוא ההכנה וההתחלה דגילוי שם הוי' דמ"ת. "אמור לבני ישראל אני הוי' גו' וידעתם כי אני הוי'" – שלימות גילוי שם הוי' במ"ת. וסיום הפרשה, "והבאתי אתכם אל הארץ גו' (לשון חמישי של גאולה) אני הוי'" – גילוי שם הוי' דלעתיד לבוא.

מיהודה⁶⁶ (מדוד ואילך אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את העם בשבט) . עד כי יבוא שילה" (מלך המשיח), עליו נאמר⁶⁷ „וקם שבט (מלך רודה ומושל) מישראל“, „זה מלך המשיח“⁶⁸, (ב) מלשון ענף אילן⁶⁹, כמ"ש⁷⁰ „ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה“⁷¹, „יצא שבט מלוכה משרש ישי מזרע דוד הוא מלך המשיח“⁷².

י. ובהדגשה יתירה בדורנו זה – שהעשירי בשבט (העשירי יהי' קודש“⁷³, בכל חודש, ועצמוכ"כ העשירי בחודש אחד עשר) הוא יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁷⁴:

ענינו של יום ההילולא – כמ"ש רבינו

66 ולהעיר, שביהודה נאמר „ותעמוד מלדת“ (ויצא כט, לה), ויש לומר, שרומז על הגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, כדאיתא במכילתא (בשלח טו, א) „כל השירות לשון נקבה חוץ משירה דלעתיד לשון זכר“, „כלומר שהנקבה יש לה צער לידה“, אף כל הנסים יש אחריהם צער, חוץ מלעתיד שאין אחרי' צער . . . כזכרים לא יולדים“ (תוס' פסחים קטז, ב).

67 בלק כד, יז ובפרש"י.

68 רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

69 ראה (לדוגמא) ישע"י כח, כז.

70 שם י"א, א.

71 ובהמשך הכתובים (שם, ד) – „והכה ארץ בשבט פיו“.

72 מצו"ד עה"פ.

73 בחוקותי כז, לב.

74 להעיר מהשייכות דיי"ב חדשי השנה ליי"ב השבטים – שחודש שבט מכוון כנגד יוסף, שמו הראשון של בעל ההילולא (ראה לקו"ש חכ"ו ע' 90 ואילך. 314 ואילך. ושי"ט).

(* כידוע ש.הגלות נמשל לעיבור וגאולת ימי המשיח שיהי' במהרה בימינו נמשל ללידה . . . וכן חבלי ימות המשיח נקראים בשם חבלי לידה“ (תו"א ותו"ח שבהערה 4).

מצרים, „כור הברזל“ שעל ידו נעשית ההכנה למ"ת⁵⁹ – המעמד ומצב שלפני מ"ת; פרשת וארא, „אמור לבני ישראל אני הוי' גו' וידעתם כי אני הוי'“ – הגילוי דמ"ת; ופרשת בא, „בא אל פרעה“, „אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין“ – המעמד ומצב דלעתיד לבוא.

ט. ויש לקשר האמור לעיל עם הזמן שבו קורין בשנה זו פרשת וארא והתחלת פרשת בא – שבת מברכים חודש שבט:

שבת מברכים חודש שבט הוא בסיום חודש טבת, חודש העשירי, ובו נמשכת הברכה והנתינת כח לחודש שבט, חודש האחד עשר (ובלשון הכתוב⁶⁰, „עשתי עשר חודש הוא חודש שבט“). ויש לומר, שבסיום חודש העשירי, שלימות המספר⁶¹, מודגשת שלימות העבודה דבנ"י, שבכח זה באים לתכלית השלימות דלעתיד לבוא המרומזת בחודש האחד עשר, אחד שלמעלה מעשר ספירות („אנת הוא חד ולא בחושבין“)⁶² – ע"ד ובדוגמת ב' הפרשיות וארא ובא (העבודה שלאחרי מ"ת, שעל ידה באים להשלימות דלעת"ל).

ולהוסיף, שענין הגאולה מרומז גם בשמו של החודש כפי שנקרא בשמות החדשים שעלו עמהם מבבל⁶³ – „שבט“ – שהוא (א) מלשון „שבטי מושלים“⁶⁴, ובפרט הממשלה דמלכות בית דוד, כמ"ש⁶⁵ „לא יסור שבט

59 ראה תו"א יתרו עד, סע"א ואילך. ובכ"מ.

60 זכרי' א, ז.

61 ראה ראב"ע לשמות ג, טו. פרדס ש"ב.

62 ראה יהל אור ע' מח. אוה"ת דברים ע' יט.

63 ה"ש תשמ"ט ח"א ע' 389. ח"ב ע' 630. ויש"נ.

64 ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב. ועוד.

65 יחזקאל יט, יא.

66 ויהי מט, יו"ד ובפרש"י.

דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), כעדותו של נשיא דורנו שכבר כלו כל הקיציץ, והכל מוכן לסעודה דלעת"ל, שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר.

ויש לומר, שכללות הזמן הקשור עם יום ההילולא העשירי בשבט (שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין, והמשך השנים שלאח"ז, יותר מארבעים שנה⁸¹) נחלק לג' תקופות שהם ע"ד ובדוגמת ג' התקופות הכלליות במשך כל הדורות (לפני מ"ת, מ"ת וימות המשיח), שמרמזות בג' הפרשיות שמות וארא בא (כנ"ל ס"ח):

תקופה ראשונה, ארבעים שנה (תר"ם-תר"פ), בזמן נשיאותו של אביו, שאז התחיל שלימות הענין בהפצת המעיינות חוצה ובפרט ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים (בניהולו של בנו יחידו) - ע"ד ובדוגמת עבודת האבות בהכנה והתחלת הענין דמ"ת.

תקופה שני', שלושים שנות נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין (תר"פ-ש"ת), שבהם הי' החידוש המיוחד שלו בתור נשיא דתורת חסידות חב"ד בהפצת המעיינות חוצה ממש, ועד להחידוש בעשר שנים האחרונות (גמר ושלימות עבודתו) בהפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן-תורה⁸²) - ע"ד ובדוגמת החידוש דמתן-תורה.

ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחרי הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר

הוקן⁷⁵ בתניא⁷⁶ ש, כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד⁷⁷ כל ימי חייו⁷⁸ . . מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . ופועל ישועות בקרב הארץ⁷⁹, ועוד ועיקר, שכולל הנתינת-כח על המשך הצמיחה ביתר שאת וביתר עוז לאחרי הסתלקותו כתוצאה מהזריעה ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו⁸⁰, עד להצמיחה דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בדורנו זה

(75) השע"ל והשלימות (וויכולו) דיום ההילולא שלו - כ"ד טבת - ביום הש"ק זה. ולהעיר מהשייכות דכ"ד טבת לענין הגאולה - "טבת" הוא "ירח שהגוף נהנה מן הגוף" (מגילה יג, א), שלימות היחוד והגוף שלמעלה (עצמות ומחות) עם הגוף דלמטה (העצם דישראל), בבי' האופנים ד"כד" (כ"ד), "כדכד", "כדין וכדין", מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, שהי' לעתיד לבוא (ראה לקו"ת ד"ה ושמתי כדכד פ' ראה כו, ג ואילך).

ושלימותו ביום השבת שחל (בשנה זו) ביום כ"ח טבת⁸¹, שמורה על ה"כח" (תוקף וחוק) ד"טבת".

(76) אגה"ק סי' ז"ך וכ"ח. - ולהעיר (ע"ד הרמז) מהשייכות להקביעות דערב שבת ויום השבת בימי החודש, ז"ך וכ"ח טבת.

(77) ע"ד מ"ש בהפטרות דש"פ וארא (יחזקאל כט, ט) - "פועלתו אשר עבד בה" (ראה לקו"ש חכ"א ע' 50 ואילך).

(78) שבעים שנה (תר"ם - ש"ת), שלימות חי' האדם, "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תהלים ז, יו"ד. וראה גם סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 1' 250 (לעיל ע' 194)).

(79) ע"ד מ"ש בפרשת וארא (ח, יח) - "כי אני ה' בקרב הארץ" (אע"פ ששכינתי בשמים גזרתי מתקיימת בתחתונים" - פרש"י).

(80) ראה אגה"ק שם: "ונודעו בחקל תפוחין קדישין אורות עליונים מאד . . גידולי גידולין".

(81) שבהם, "קאי איניש אדעת' דרבי" (ע"ז ה, ריש ע"ב), כיון ש, נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואונים לשמוע" (תבוא כט, א).

(82) ראה אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

* להעיר, שכ"ח טבת הוא יום הולדת של אמי מורתני ע"ה, ששמה חנה, ע"ש כו' ועד ע"ש אמו של שמואל, סטיוס וחזתם תפלתה, ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו" (ש"א ב, יו"ד).

הדור, „הנשיא הוא הכל”⁸⁶, שבכאן א – מציאותו וכל עניניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, עי"ז שמלאים וחזורים בקיום שליחותו של נשיא הדור – משה רבינו שבדור⁸⁷, גואל ראשון הוא גואל אחרון⁸⁸ – שענינו העיקרי „להביא לימות המשיח”⁸⁹ בפועל ממש.

ולהוסיף, שהידיעה שתיכף ומיד נכנס כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (כיון ש„הקיצו ורננו שוכני עפר”⁹⁰) ומביט על כאו"א מהחסידיים והמקושרים לבחון מעמדו ומצבו כו', מעוררת ופועלת לסיים ולהשלים (גם מלשון שלימות) את כל מעשינו ועבודתינו.

וכדאי ונכון לערוך התוועדויות מיוחדות – החל מיום הש"ק מברכים חודש שבט (נוסף על ההתוועדות שבכל שבת ושבת, „שנאמר בפרשת שבת ויקהל משה . . להקהיל קהילות”⁹¹ בכל שבת להכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות

(תשי"א)⁸³, שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושלימות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא – ימות המשיח.

ובפרטיות יותר י"ל שג' תקופות הנ"ל מרומזים בג' התקופות דשלושים שנות נשיאותו⁸⁴ (בחיים חיותו בעלמא דיין): תקופה ראשונה, מהתחלת נשיאותו עד להמאסר והגאולה והיציאה ממדינה ההיא, במעמד ומצב של תוקף גזירות המלכות (בדוגמת העבודה במצרים, „כור הברזל”, לפני מ"ת), שעיקר עבודתו היתה במסירת נפש ממש (ע"ד עבודת האבות). תקופה שני', בבואו במדינת פולין, שעיקר עבודתו היתה בלימוד והפצת תורת חסידות חב"ד באופן של הבנה והשגה אף שעד אז ה' ברובו ע"ד חסידות פולין (ע"ד החידוש ד„וידעתם כי אני הוי"ו במ"ת). ותקופה שלישית, בבואו לחצי כדור התחתון, שעיקר עבודתו היתה בהפצת המעיינות חוצה ממש, לקרב ולזרז ולהביא את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד, כהכרותו הידועה: „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה”.

יא. ובנוגע לפועל:

בעמדנו בשבת מברכים חודש שבט, כולל ובמיוחד העשירי בשבט – צריך כאו"א לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ס⁸⁵, ובפרט בהביטול וההתקשרות אל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא

86 פרש"י חוקת כא, כא.

87 „אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא” (תקו"ז תס"ט), „ואין דור שאין בו כמשה” (בר פנ"ו, ז).

88 ראה שמו"ר פ"ב, ד. וח"א רנג, א. לקו"ש ח"א ע' 8 ואילך. וש"נ.

89 משנה ספ"ק דברכות. וראה גם סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 111 (לעיל ע' 65) ואילך. ע' 245 (לעיל ע' 190) ואילך.

90 ישע"י כו, יט.

91 וי"ל שקאי על האנשים והנשים והטף, כמו „ויקהל משה” שנאמר בנוגע לציווי נדבת המשכן שהשתתפו בוה האנשים והנשים ויקהל לה, כב ואילך), „הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמם ובממונם אנשים ונשים כמקדש המדבר” (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"ב), וגם הטף, שגם הם השתתפו בנדבת המשכן* (אדר"נ רפ"א).

* אף ש.אין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין* (רמב"ם טס).

83 ראה שיחות ש"פ וארא תש"נ הערה 99 (ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 255-56).

84 ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 303 ואילך.

85 לשון אדה"ו באגה"ק שם.

וכן יש לעורר ע"ד ההכנות לעריכת ההתוועדות העשירי בשבט - שבוודאי תהי' ביחד עם בעל ההילולא, נשיא דורנו בראשנו, ומשה ואהרן (הם המדברים גו' להוציא את בני ישראל ממצרים"97) עמהם⁹⁸, כיון שתיכף ומיד ממש, ביום הש"ק פרשת וארא (לפני התחלת הקריאה בפרשת בא), יוצאים כל בניי מהגלות, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁹⁹ (כפי שקורין במנחה), ובלשון המדרש¹⁰⁰ "ראובן ושמעון סלקין", העלי' דכל בני ישראל מן הגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה, כולל גם העלי' דבני ישראל לדרגת האבות¹⁰¹, העצם דישראל כפי שהם חד עם עצמותו ית', ובוה גופא בעילוי אחר עילוי עד אין סוף, כמ"ש¹⁰² "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון", בביהמ"ק השלישי והמשולש, "מקדש אדניי כוננו יריך"¹⁰³.

ללמוד בהם תורה לרבים"⁹², ובפרט בראש חודש שבט (נוסף על הנהוג לאחרונה בכל ראשי חדשים), "בעשתי עשר חודש באחד לחודש"⁹³. הואיל משה באר את התורה"⁹⁴, "בשבעים לשון"⁹⁵ (תוכן עבודתו של בעל ההילולא בהפצת המעיינות חוצה בשבעים לשון⁹⁶) - לעורר ולחזק איש את רעהו בכל הענינים האמורים, ובמיוחד בזירוז והבאת הגאולה תיכף ומיד.

92 שו"ע אדה"ז או"ח סר"צ ס"ג (מיל"ש ר"פ ויקהל).

93 להעיר מהשייכות דר"ח שבט (חודש החמישי בחדשי החורף) לר"ח מנחם-אב (חודש החמישי בחדשי הקיץ), יום ההילולא של אהרן הכהן, גמר ושלימות עבודתו של אהרן במשך קכ"ג שנה* באופן ד"אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות פ"א מ"ב), שבאופן כזה צריכה להיות עבודת כאו"א מישראל, הוי מתלמידיו של אהרן" (אבות שם), כמודגש במיוחד באופן עבודתו של בעל ההילולא דעשירי בשבט.

94 דברים א, ג"ה.

95 פרש"י שם, ה.

96 ראה לקו"ש חל"ו ר"ח שבט תש"ג ס"ו.

וש"ב.

(*) להעיר מהשייכות לאמירת הלל בראש חודש - "נמצאו עונין בכל ההלל הללויה מאה ושלש ועשרים פעמים, סימן להם שנותיו של אהרן" (רמב"ם הל' חנוכה פ"ג הי"ב. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 229 ואילך).

97 פרשתנו ו, כז.

98 ראה יומא ה, ב. תוד"ה אחד - פסחים

קיד, סע"ב.

99 בא יו"ד, ט.

100 ויק"ר פל"ב, ה. וש"ב.

101 ומודגש ביותר בשנה זו, הי' תהא שנת נפלאות בכל, "בכל מכל כל" - מעלת האבות שהטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין העוה"ב (כנ"ל ס"ז).

102 תהלים פד, ח.

103 בשלח ט, יז.

חלק משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט ה'תשנ"ב

– בקשר לפטירת הרה"ח וכו' ר' משה יצחק ע"ה העכט* בערב שבת –

לו וכו', מת מחולי מעיים סימן יפה לו מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים, א"ל אנא אתורה ומצות קא בכינא⁴.

וצריך להביני: למה לו לר' חייא להביא הברייתא בשלימות ללא צורך, דהא מרישא דברייתא, מת מתוך הבכי סימן רע לו, די לו לשלול בכייתו של רבי?

(4) דודאי מי שבוכה מפני יראת מיתה* סימן רע הוא לו, אבל אני בוכה על תורה ומצוות שיתבטלו ממני, כדאמרינן במתים חפשי מן המצוות (תדא"ג מהרש"א). וכה"ג מצינו במרע"ה שזלגו עיניו דמעות בשעת מיתתו, כדאייתא בב"ב דף ט"ו גבי שמונה פסוקים שבתורה שהקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, לפי שנתאה משה לקיים המצוות התלויות בארץ, כדאייתא סוף פ"ק דטוטה (עיון יעקב).

וראה גם אדר"ג שם, ג (ועד"ו בסנהדרין סח, א): „כשחלה רבי אליעזר אותו היום ערב שבת הי' . . אמר אוי לי על שתי זרועותי אלה ב' ספרי תורה שנפטרין מן העולם, שאם יהיו כל הימים דיו וכל קנים קולמוסים וכל בני אדם לבלרין אינן יכולין לכתוב כל מה שקריתי ושניתי . . ולא חסרתי [נ"א: מן התורה] אלא כאדם שטובל אצבעו בים כו", היינו, שהצטער „אוי לי“ על כך שלא יוכל להמשיך לעסוק בלימוד התורה (נוסף על החסרון בנוגע לתלמידים שלא יוכלו ללמוד ממנו תורה), כיון שכל ריבוי התורה שלמד עד עתה אינו אלא „כאדם שטובל אצבעו בים“.

(5) ראה עין יוסף שם – בביאור סברת המקשה דלא אסיק אדעתיה דלישני לי' כדמשני בקדמיתא איפוך, עיי"ש.

(* ושאינו בכייתו של ריב"ז (נוסף לכך שלא היתה בשנת פטירתו ממש (ראה שוה"ג להנרה 8)) שלא היתה מפני המיתה עצמה, אלא „מאימת משפטו“ של מ"ה הקב"ה (ברכות כח, ב ובפרש"י), ולכן לא שאלו תלמידיו מהא דמת מתוך הבכי סימן כו", דקאי על הבכי מיראת המיתה עצמה.

א. בסוף מסכת כתובות: שנינו „מת בערב שבת סימן יפה לו“ („שיכנס למנוחה מיד“²).

התחלת הענין: „כשחלה רבי נכנס ר' חייא אצלו ומצאו בוכה, אמר לו רבי מפני מה אתה בוכה, והתניא מת מתוך השחוק סימן יפה לו מתוך הבכי סימן רע לו, פניו למעלה כו', פניו כלפי העם כו', פניו צהובין כו' מת בערב שבת סימן יפה

(* מראשוני השלוחים של כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' ויבדלח"ט – כ"ק אדמו"ר שליט"א) בארה"ב, מנהל מוסדות חב"ד בניו הייבן קונטיקט (וראה לקמן ס"ו). המו"ל.

(1) קג, ב (וראה גם אדר"ג פכ"ה, ב). וראה לקמן סוף ס"ג.

(2) פרש"י שם. ובשיטה מקובצת שם: „בעת מנוחה מת וקא מעייל לאלתר במנוחה וקא מינצל מחיבוט הקבר“. וראה גם ראשית חכמה שער היראה פ"ב פ"ג. ובכתבי האריז"ל (שער הגלגולים הקדמה כג. ועוד) ש„כל הנקבר בערב שבת כו' אינו רואה חיבוט הקבר כי קדושת שבת מפריד ממנו הקליפה בלי צער חיבוט הקבר כו“. וראה עיון יעקב שם, שאדה"ר מת בערב שבת (שמצינו שאמר הקב"ה לאדם ביום אכלך ממנו מות תמות, ובאמת לא מת באותו יום, וצ"ל דהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום, ובע"ש נולד ובע"ש מת), וכן משה, שקיים כל התורה כולה ומת בעטיו של נחש, מת בערב שבת* (ראה תוד"ה מכאן – מנחות ל, א (מסדר עולם) ועוד). ולכן מת בע"ש סימן יפה לו, שלא מת בחטא עצמו רק מחטא של אדה"ר.

(3) ומ"ש בהמשך הסוגיא „איפוך“ (שר' חייא חלה ורבי נכנס אצלו), הרי מוסיף לאח"ז „לעולם לא תיפוך כו“.

(* ולמ"ד שמת בשבת (תוס' שם – בשם ר' שר שלום גאון. ועוד) – י"ל שמת בליל שבת שחשיב גם ערב שבת, כיון שבקדשים הלילה הולך אחר היום (עיון יעקב שם).

כיון שרבי עצמו מת בערב שבת¹², היינו, שנוסף על הסימן יפה דמת מחולי מעיים, ה"י אצל רבי גם ה"סימן יפה" ד"מת בערב שבת".

ובטעם הדבר (הצורך בכ' סימנים יפים) יש לומר - שגם לאחר ששילת הסימן רע ד"מת מתוך הבכ"י מצד כוונתו ומחשבתו של רבי, "אנא אתורה ומצות קא בכינא", יש צורך לשלול (הקס"ד ד) "סימן רע" בבכ"יתו של רבי כפי שנראה בחיצוניות ובגלוי (שהרי אין אדם יודע מה שבלבו של חבריו¹³) - ע"י הוספת עוד "סימן יפה" (נוסף על הסימן יפה דחולי מעיים, גם הסימן יפה דמת בערב שבת), שני סימנים יפים כנגד הקס"ד ד"סימן רע" בבכ"יתו של רבי.

ב. וצריך ביאור בגוף הענין:

הוספת הסימן יפה דמת בערב שבת שוללת רק ה"סימן רע" ד"מת מתוך הבכ"י", אבל (לכאורה) אינה מבטלת

ויש לומר⁶, שבהזכירו כל הברייתא (עד סיומה) היתה כוונת ר' חייא להחליש (ולבטל) הסימן רע שבבכ"יתו של רבי (ש"מצאו בוכה")⁸, כיון שיש לו גם הסימן יפה שבטיוס הברייתא: "מת מחולי מעיים סימן יפה לו מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים"¹⁰, שהרי רבי חש ומת מחולי מעיים¹¹.

ויש להוסיף ולבאר גם שייכותה של הבבא, "מת בערב שבת סימן יפה לו" -

6 ראה עץ יוסף שם.

7 גם לפני תשובתו של רבי, "אנא אתורה ומצות קא בכינא".

8 לפי סברתו של ר' חייא שחשש שזוהי שעת פטירתו, שלכן אמר לו, "מפני מה אתה בוכה והתניא מת כו", אף שלפי האמת לא היתה אז שעת פטירתו (שעל זה מדובר בהתחלת הסוגיא (קג, א): "בשעת פטירתו של רבי אמר כו", ואו לא ה"י בוכה").

9 דלא כבבא דר"נ (שם, ב) שהסיוס הוא ב"מת במוצאי יוה"כ".

10 "שמתייסרין ביסורין ומתמרקין עוונותיהן" (פרש"י שבת קיה, א. וראה מסכת שמחות ספ"ג. ב"ר פס"ב, ב*), "למרק אכילה מן המעיים להיות נקיים וטהורים כמלאכי השרת" (פ"י התוס' - שבת שם**).

11 ראה בהמשך הסוגיא קד, רע"א ובתודה" ומנה. סדה"ד בערכו.

12 ראה ירושלמי כלאים פ"ט ה"ד. כתובות פ"ב ה"ג. סדה"ד שם.
13 פסחים נד, ריש ע"ב.

הגליון) מציין לב"ר פס"ב (החסידים הראשונים היו מתייסרין בחולי מעיים . . . שהחולי ממרק" וכ"ה במסכת שמחות שם, ומסיים: כדי שיבואו זכאין לעוה"ב), כלומר, ש"חולי מעיים" הוא לא "למרק עוונותיהם", אלא "למרק אכילה מן המעיים כו" (ועפ"ז מובן שהמיוק נעשה ע"י חולי מעיים דוקא, משא"כ לפי רש"י ה"ז שייך לכל ענין של חולי ויסורים). אבל, ההוספה (להיות נקיים וטהורים) כמלאכי השרת" אינה בב"ד שם.

וי"ל שהמקור הוא ביומא (ד, ריש ע"ב): "לא בא הכתוב אלא למרק אכילה ושת"י שבמעיו (של משה בעלייתו להר) לשומו כמלאכי השרת" (ומ"ש, כי יש במדרש כו" - כי ביומא מדובר אודות מירוק אכילה ושת"י ע"י העדר האכוש בעליית משה להר, ובמדרש נתפרש ענין זה בנוגע למיתת צדיקים מחולי מעיים).

* ראה גם הגהות יעב"ץ לברכות שם (כשחלה ריב"ז כו' התחיל לבכות וכו' בשעת פטירתו אמר להם פנו כלים כו' והכינו כסא כו") - ש"א (בשעת פטירתו) לא ה"י בוכה" ומ"ש באדר"נ (שם, א) "בשעת פטירתו של ריב"ז ה"י מגבי קולו ובוכה" - י"ל שאין זה בשעת פטירתו ממש, אלא סמוך לפטירתו, שהרי לאח"ז "הוא ה"י אומר פנו הבית מפני הטומאה והכינו כסא לחזקי' מלך יהודה" (כהסיוס גם באדר"ג), שתוכן אמירה זו שייך לשעת הפטירה ממש (כפשוט), ואז לא ה"י בוכה.

* ושם: "כל מי שנאמר בו גיועה מת בחולי מעיים".

** ושם: "פ"י בקונטרס למרק עוונותיהם, ור"י אומר כי יש במדרש למרק כו", ובענין משפט (על

יעשה אותם האדם וחי בהם", ו"לא שימות בהם", שלכן פיקוח-נפש דוחה כל התורה כולה¹⁹, כיון שהשלימות ע"פ רצונו של הקב"ה בתורתו²⁰ היא בחיי הנשמה בגוף דוקא?!

ויש לומר נקודת הביאור בזה - שה"סימן יפה" ד"מת בערב שבת" מורה ומדגיש תיקון הענין הבלתי-רצוי שבכללות ענין המיתה, ובמילא מתבטלת (ומתתקנת) גם סיבת בכייתו של רבי על ביטול התומ"צ, כדלקמן.

ג. ויובן בהקדים ביאור התחלת ושורש הענין ד"מת בערב שבת סימן יפה לו" - כפי שהי' בערב שבת הראשון:

בערב שבת הראשון, יום הששי לבריאת העולם, יום ברא אדה"ר, הי' מעין ודוגמת ענין המיתה²¹ - "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן"²², ש"שינה" היא, "אחד²³ מששים למיתה"²⁴.

ואף שתרדמה ושינה הו"ע בלתי-רצוי לכאורה, טילוק החיות (אחד מששים למיתה), ה"ז "סימן (שגורם²⁵ ומביא

(ומתקנת) הסיבה לבכיתו של רבי, "אתורה ומצות קא בכינא", ביטול התומ"צ לאחרי המיתה, שבנוגע לענין זה אין חילוק (לכאורה) אם המיתה היא בערב שבת או בשאר ימי השבוע?!

וכמודגש בדברי הגמרא¹⁴ אודות מיתת דוד המלך שביקש למות בערב שבת (דיש לומר שהי' חפץ גם בהמעלה ד"מת בערב שבת¹⁵), ואמר לו הקב"ה "כי טוב יום בחצריך מאלף¹⁶, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתידי שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח", היינו, שמעלת העסק בתומ"צ אפילו יום אחד בלבד גוברת על המעלה ד"מת בערב שבת".

ועוד ועיקר:

איך שייך לומר באמיתיות (בתורת-אמת), "מת בערב שבת סימן יפה לו" (ועד"ז בשאר אופני מיתה שעליהם נאמר "סימן יפה לו") - "סימן יפה" ביהס למאורע של מיתה, היפך החיים, והיפך הטוב בתכלית ע"פ התורה, תורת חיים, "חיינו ואורך ימינו"¹⁷, וכמ"ש¹⁸ "אשר

14 שבת ל, סע"א.

15 כלומר, נוסף על עיקר הבקשה בשלילת המיתה ביום השבת (כש"אמר לו (הקב"ה) בשבת תמות), נכלל בבקשה גם ענין חיובי* בנוגע לתיום המבוקש, כמו "אמות באחד בשבת", ש"יכול להתעסק בי ובהספד" (פרש"י).

16 תהלים פד, יא.

17 נוסח תפלת ערבית - ע"פ ל' הכי ס"פ נצבים.

18 אחרי יח, ה.

19 יומא פה, ב, וש"נ.

20 וכמודגש גם בציווי התורה, "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" (ואתחנן ד, טו. וראה ברכות לב, סע"ב ובחדא"ג מהרש"א), וכיון ש"מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות" (שמו"ר פ"ל, ט), מחוייב כביכול הקב"ה בשמירת חיי הגוף דכאו"א מישראל.

21 נוסף לכך שהעונש דמיתה כפשוטה נגזר בגלל החטא אדה"ר בערב שבת הראשון, ואדה"ר עצמו מת בערב שבת (ראה לעיל הערה 2).

22 בראשית ב, כא.

23 ברכות נו, ב. וראה גם ב"ר פי"ז, ה.

24 ולהעיר, שמיתה נקראת גם בלשון שינה (ראה ב"ר שבערה 10, ובחידושי רד"ל שם. ועוד).

25 להעיר ש"סימן" הוא (לפעמים) רק דבר המברר, ובעיקר דבר הגורם (ראה בארוכה צפע"ג לרמב"ם ריש הל' מאכלות אסורות (שיעור היומי דעש"ק וזו).

(כי בכ"ה באלול נברא העולם):³³

מבואר בספרי קבלה³⁴ שבכל ר"ה ישנו דוגמת הענין ד', ויפל גו' תרדמה גו' ויישן ויקח אחת מצלעותיו גו' ויבן את הצלע גו' לאשה" - כיון שז"א ומלכות (איש ואשה) חוזרין לעמוד בבחינת אהור באהור, כמו בתחילת הבריאה, שנבראו שני פרצופים³⁵, "זכר מלפניו ונקבה מאחוריו"³⁶, וכדי שיחזרו להיות בבחינת פנים בפנים, צ"ל ענין הנסירה, כמו "ויקח אחת מצלעותיו וגו'", "שנבראו שני פרצופים בריאה ראשונה ואחר כך חלקן"³⁵, וקודם הנסירה צ"ל דורמיטא (שינה), סילוק החיות, לצורך בנין המלכות, שתחזור להתייחד עם ז"א פנים בפנים.

ומעין זה ביום ששי שבכל שבוע³⁷ (שהוא כמו יום ששי דששת ימי בראשית)³⁸ - שנעשה הענין דדורמיטא דז"א, ענין הנסירה, שע"ז נעשה יחוד ז"א ומלכות בליל שבת³⁹.

ועד"ז בנוגע לכללות הזמן דשית אלפי שנין דהוה עלמא, שהם כנגד ששת ימי השבוע - שבאלף הששי, ערב שבת, סוף

דבר) יפה", כיון שע"ז נעשה תוספת חיות ועד להוספה שהיא באין ערוך²⁶ - כהמשך הכתוב²⁷ "ויקח אחת מצלעותיו גו' ויבן גו' את הצלע גו' לאשה", וזכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם גו"²⁹, "ויברך אותם גו' פרו ורבו ומלאו את הארץ גו"³⁰, המשכת וגילוי כח האין סוף להוליד בנים ובני בנים עד סוף כל הדורות³¹ - שמלבד החיות של האדם שהיא בהגבלה³², ניתוספה חיות בלתי מוגבלת (תוספת חיות באין ערוך) בהמשך החיות דורעו וורע ורעו עד אין סוף.

ודוגמתו בכל ראש השנה, שנקבע באחד בתשרי, יום ששי למעשה בראשית

(26 כידוע שהוספה שהיא בערך לדרגא הקודמת יכולה לבוא בהמשך וללא הפסק מהדרגא הקודמת, משא"כ בהוספה שבאין ערוך יש צורך בהפסק (ביטול) דרגא הקודמת, שע"ז באים לדרגא שבאין ערוך (ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' לו. וש"ג).

(27 שם, כא"כ.

(28 שם א, כו.

(29 שם ה, ב.

(30 שם א, כה.

(31 ועד"ז בנישואי חתן וכלה - כמ"ש בברכות נישואין: "אשר יצר את האדם כו' והתקין לו ממנו בנין עדי עד" (בנין נוהג לדורות - פרש"י כתובות ח, א, וחזקתם גם בה) "ויצר האדם" (שהיא ודאי ג"כ נבראת ליצירת אדם לדורות" - חדא"ג מהרש"א שם), "אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה כו'" (משום דשייכא בריאה בחתן וכלה* אמר לשון בריאה בששון ושמחה" - אבודרהם בברכת נישואין ופירושן). (32 לא יותר מאלף שנה - "שכך אמרת לו כי ביום אכלך ממנו מות תמות . . נתת לו יום אחד משלך שהוא אלף שנה" (ב"ר רפכ"ב. וש"ג).

(33 ויק"ר רפכ"ט. ועוד.

(34 ראה שער הכוונות ענין ר"ה. פע"ח שער ר"ה. ועוד.

(35 פרש"י בראשית א, כו. וראה ברכות סא, א. וש"ג.

(36 פרש"י כתובות שם.

(37 ראה סה"ש תורת שלום ע' 13 ובהערה 10 שם. וש"ג.

(38 כמודגש בשירו של יום, "ה' מלך גאות לבש", "ע"ש שגמר מלאכתו ומלך עליהן" (ר"ה לא, א. וכן נקרא "יום ששי", אף שכבר עברו רבבות ימים משי"ב (ראה לקו"ת שה"ש כה, סע"א. ובכ"מ).

(39 כפי שהי' צריך להיות אצל אדה"ר, לולי חטא עה"ד והקדמת היחוד בערב שבת (ראה שער הכוונות שם דרוש א'. פע"ח שם פ"ד. ועוד).

(* וי"ל שכולל גם הבריאה חדשה שהיא תכלית הנישואין - לידת הולד.

הלידה (גמר ושלמות היחוד) בעולם גם במין הצומח, כסיום וחותר מסכת כתובות: „עתידין כל אלני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות“.

ד. ע"פ הביאור בהתחלת ושו"ר הענין ד„מת בערב שבת סימן יפה לו“, יש לבאר גם תוכן הענין בעבודת האדם⁴⁴ – שהרי נוסף על הפירוש כפשוטו⁴⁵, יש גם לימוד והוראה (ככל עניני התורה מלשון הוראה⁴⁶) להאדם הלומד מארז"ל זה⁴⁷ בעבודתו בתור נשמה בגוף לאורך ימים ושנים טובות:

כיון שבערב שבת (לאחרי חצות) ישנו הענין דדורמיטא דז"א, זמן שינה למעלה, ה"ז גם זמן שינה למטה, כפי שמצינו בהנהגת גדולי החסידים (הרה"ח ר' הלל מפאריטש וכיו"ב) לישון בזמן זה (להיות זמן שינה למעלה)⁴⁸.

ויש לומר שזהו"ע ד„מת בערב שבת“ – השינה („אהד מששים למיתרה“) בערב שבת לאחר חצות.

ו„סימן יפה לו“ – כיון שע"י השינה נעשה חיידוש החיות, כידוע⁴⁹ שבעת

זמן הגלות, ישנו הענין דדורמיטא דז"א, ענין הנסירה⁴⁰, שע"ז נעשה שלימות היחוד דז"א ומלכות (הקב"ה וכנס"י) „ליום“⁴¹ שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁴².

וימתק יותר שמארז"ל זה („מת בערב שבת סימן יפה לו“) הוא קרוב לסיום (גמר ושלמות) מסכת כתובות – כי, „כתובה“ היא לצורך היחוד דאיש ואשה⁴³ (ודוגמתו בהנישואין דהקב"ה וכנס"י), שהיחוד הוא גמר ושלמות (סיום) ענין ה„כתובה“, ולכן, קרוב לסיום מסכת כתובות (לפני ובסמיכות להיחוד) מדובר אודות „מת בערב שבת“, שהו"ע דורמיטא דז"א לצורך הנסירה שעל ידה יהי' היחוד (גמר ושלמות הכתובה) לעתיד לבוא, שאז תהי' שלימות ענין

(40) ראה קונטרס שפת אמת (בסוף אמת ליעקב) אות לה: „חילוק הנסירות . . בר"ה היא הנסירה הכוללת של כל השנה והוא יותר קשה . . וצריך תק"ש והתעוררות גדול. ונסירה שהיתה בפורים בזמן מרדכי ואסתר (ראה גם תו"א מג"א צג, סע"א ואילך) הי' צרה גדולה שהחשכו עיניהם של ישראל כנודע, יען היתה נסירה של שבעים שנה של גלות בבל, ובעה"י הנסירה העתידה להיות בזמן שיבוא משיח צדקנו הוא נסירה כוללת . . כל שיתא אלפי שנה, לפיכך הם כל אותם חבלי משיח כו“.

(41) תמיד בסופה.

(42) ולהעיר מהשייכות לפרשת וארא – שהקב"ה השיב למשה על טענתו (בס"פ שמות) „למה הרעותה לעם הזה“, ששעבוד מצרים הוא הכנה לגילוי שם הוי' במ"ת, כי, „כדי שיהי' בחי' זו בגלוי במ"ת צ"ל תחלה בחי' הסתלקות החיות, למעלה . . ולכן הי' מתחלה זמן הגלות ושליטת מצרים (רד"ו שנה) מפני הסתלקות החיות למעלה“ (תו"א פרשתנו נו, ד), ועד"ז (ויתירה מזה) בנוגע לגלות זה האחרון, „גם בגלות אדום הוא אריכות הגלות . . כדי שיהי' . . לימות המשיח . . ביתר שאת וביתר עז מבמ"ת כו“ (תו"א שם. וראה גם תו"א שמות נ, סע"ב ואילך).

(43) ראה כתובות נו, רע"א. רמב"ם הל' אישות

פ"י היי'. טושו"ע אה"ע סס"ו ס"ג.

(44) נוסף על המבואר בדרושי חסידות ענין הנסירה בעבודת האדם (ראה סה"מ תש"ט ע' 217 בהערה. וט).⁴⁴

(45) שגם בזה צ"ל לימוד והוראה בעבודת האדם – „רחי יתן אל לבו“ (קהלת ז, ב. וראה רמב"ם הל' אבל ספ"ג).

(46) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית. זח"ג נג, ב.

(47) ראה גם כש"ט סקנ"ז: „מוטר גדול שימות בע"ש, ר"ל לפנות א"ע מכל עסקי עוה"ז כאילו מת כדי לעשות הכנה לשבת כו“.

(48) וראה סה"ש תורת שלום שם, שרבינו הוקן הי' נודם מעצמו, כי, רבינו הוקן הי' בדוגמא שלמעלה, וכיון שלמעלה זמן שינה נעשה כן גם אצלו בדרך ממילא, משא"כ ר' הלל הי' שוכב לישון בזמן זה.

(49) ב"ר פ"ד, ט. וראה פרד"א פל"ד.

כך גם המיתה בערב שבת⁵⁴ היא לצורך תוספת וחידוש החיות⁵⁵.

וההסברה בזה - בשתיים:

(א) אמרו חז"ל⁵⁶, "יעקב אבינו⁵⁷ לא מת . . . מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", שע"י המשך החיים ד"זרעו" (חיים אמיתיים ע"פ תורה, ענינו של יעקב⁵⁸) נעשה, אף הוא בחיים", ויתירה מזה, שהענין ד"הוא בחיים" לאמיתותו, בקיום נצחי (דלא כדבר הנפסק שהוא אופן של "כזב"⁵⁹), מתגלה בהמשך והנצחיות ד"זרעו בחיים" לאחרי פטירתו, שדוקא אז רואים בגלוי הנצחיות (אמיתיות) ד"הוא בחיים". ונמצא, שע"י המיתה נעשה תוספת וחידוש החיות - התגלות הנצחיות והאמיתיות דהחיים⁶⁰.

(ב) ועיקר: הסתלקות החיות דמיתה היא

השינה עולה הנשמה למעלה ושואבת חיים ממקור החיים למעלה, ועי"ז ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה⁶⁰ (נגלה דתורה, ובפרט פנימיות התורה, ובאופן של הבנה והשגה כבתורת חסידות חב"ד) מתוך מנוחת הגוף ומנוחת הנפש, ומתחיל תיכף לאחר השינה, שהרי החיוב דלימוד התורה הוא בכל רגע שביום, ובפרט בערב שבת ובסמיכות לכניסת השבת, כיון ששבת שייך במיוחד לתורה, כמארו"ל⁶¹, "דכו"ע בשבת ניתנה תורה לישראל"⁶².

ויש להוסיף בדיוק הלשון "סימן יפה לו" - שהשינה בערב שבת שעל ידה נעשה תוספת וחידוש החיות בלימוד התורה, היא, "סימן" (שגורם⁶² ומביא לתוספת וחידוש החיות בלימוד התורה בתכלית השלימות, בהגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא"⁶³ לעתיד לבוא, "ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים").

ה. עפ"ז יש לבאר תוכן המאמר, מת בערב שבת סימן יפה לו" גם בנוגע לפשוטם של דברים:

כשם שהשינה (,אחד מששים למיתה") הראשונה (דאדה"ר) בערב שבת היא לצורך תוספת וחידוש החיות (כנ"ל ס"ג),

(54) החל ממימת אדה"ר - שעל ידו נקנסה מיתה בערב שבת הראשון, ומת בערב שבת (כנ"ל הערה 21).

(55) ויתירה מזה: כיון שהדורמיטא היא לצורך תוספת וחידוש החיות, הרי, ככל שהדורמיטא גדולה יותר, נעשה גם תוספת וחידוש החיות באופן נעלה יותר (ראה גם שפת אמת שבהערה 40) - ששים פעמים ככה.

(56) תענית ה, ב.

(57) להעיר מהשייכות ד"רבי" (שמת בערב שבת, כנ"ל ס"א) ליעקב אבינו - ראה תורת מנחם תפארת לוי יצחק ח"א ס"פ ויהי (ע' רסז). וש"נ.

(58) כמ"ש "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל" (תהלים עח, ה).

(59) ע"ד "נהרות המכובין" שפסולים לקידוש מי חטאת כיון שאינם "מים חיים" (פרה פ"ח מ"ט).

(60) ולהעיר ממאמר הוהר (ח"ג עא, ב) "צדיקא דאתפטר אשתכח בכלהו עלמין יתיר מבחיוהי", שגם בזה העולם המעשה . . . אשתכח יתיר, כיון שלאחר ההסתלקות, יכול כל הקרוב אליו לקבל חלק מבחי" רוחו שבג"ע הואיל ואינה בתוך כלי ולא בבחי" מקום גשמי" (תניא אגה"ק סי' ז"ך וביאורו) - תוספת וחידוש החיות גם ב"זרעו בחיים", ועי"ז גם ב"הוא בחיים".

(50) שלימות טוב - "אין טוב אלא תורה" (אבות פ"ו מ"ג).

(51) שבת פו, ב. וראה תו"א יתרו ע, ג. ויקהל פח, א ואילך. ובכ"מ.

(52) ולהעיר, שחידוש החיות וההוספה בלימוד התורה לאחר ועי" השינה הוא בכל לילה (ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1026. וש"נ), אבל, בערב שבת ה"ז באופן נעלה יותר (בהתאם להעילוי בלימוד התורה ביום השבת*), ובנוגע לכללות השבוע.

(53) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

* ולכן מודגש יותר גם הצורך "לפנות א"ע מכל עסקי עוה"ז כאלו מת כ", כנ"ל הערה 47.

כיון שבערב שבת מודגש שהסתלקות החיות היא לצורך תוספת וחיידוש החיות, הרי, זמן המיתה בערב שבת הוא, סימן יפה לו" שהמיתה שלו היא באופן שמודגש בגלוי (רק) הענין הטוב דתוספת וחיידוש החיות, הן ע"י ההוספה דנצחיות ואמיתיות החיים עי"ז ש, זרעו בחיים", והן ובעיקר ע"י תחיית המתים בסמיכות זמן להקבורה⁶⁵.

ונמצא, ש, סימן יפה" זה מורה ומדגיש תיקון הענין הבלתי-רצוי שבמיתה, ובמילא מתתקנת גם סיבת כבייתו של רבי על ביטול התומ"צ, כי, כשצדיקים קמים לתחי' (בהתחלת ימות המשיח⁶⁶, ארבעים שנה לפני התקופה דתחה"מ דכל בני⁶⁷) ישנו המשך קיום התומ"צ (ואדרבה: בשלימות נעלית יותר - , כמצות רצונך⁶⁸), ובפרט להדעות שאין מצוות בטלות לעתיד לבוא (גם לאחר תחה"מ)⁶⁹.

ויש לומר, שעיקר המכוון במארו"ל "מת בערב שבת סימן יפה לו" בתורה, תורת חיים ותורת חסד, הוא (לא כפשוטו, ח"ו, אלא) בנוגע לעבודת האדם בחיי הנשמה בגוף לאורך ימים ושנים טובות בטוב הנראה והנגלה (כנ"ל ס"ד); ובפרט לאחר שכתב אירע גם כפשוטו

65 ובפרט שהענין ד, הקיצו ורננו שוכני עפר" נקל יותר אצל אלו שנעשו, "שוכני עפר" וה-עתה, שרוח הנפש שורה עדיין על הגוף (כידוע פטי החילוקים בזה בנוגע לשלשה שבעה ושלושים כו' (ראה שה"מ תרנ"ט ס"ע כ"א).

66 ראה יומא ה, ב: ,לעתיד לבוא נמי לכשיבואו אהרן ובניו ומשה עמהם", שמוה מוכח שצדיקים קמים לתחי' ניד.

67 ראה חז"א קמ, א.

68 ראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך. ועוד.

69 ראה בארוכה שה"ש תשנ"ב ח"א ע' 28 ואילך. וש"נ.

לצורך תוספת וחיידוש החיות בתור נשמה בגוף - בתחיית המתים, שאז יהיו חיי הנשמה בגוף⁷⁰ חיים נצחיים.

ויומתק יותר שבסיום מסכת כתובות⁷¹ (לאחרי ההקדמה ד, מת בערב שבת כו" קרוב לסיום המסכת, כנ"ל סו"ג) מדובר אודות תחיית המתים⁷² - , עתידין צדיקים שמבצבצין ועולין בירושלים . . עתידין צדיקים שיעמדו במלבושיהן⁷³ ק"ו מחטה כו" , נשמות בגופים גשמיים בעוה"ז הגשמי, שכל הענינים שבו יהי' אז בתכלית השלימות, כמו , עתידה חטה שתתמר כדקל ועולה בראש הרים . . שתהא כשתי כליות של שור הגדול" (כהמשך הסוגיא).

ועפ"ז י"ל הפירוש ד, מת בערב שבת סימן יפה לו":

61 ובאופן שהנשמה ניוונית מן הגוף (המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. וראה שה"ש תשנ"ב ח"א ע' 19-118 (לעיל ע' 71-2). וש"נ).

62 ק"א, ב.

63 להעיר שהזמן דתחיית המתים הוא בערב שבת* - , לעת ערב זהו יום ששי שהוא ערב השבת שאז הומן לקיימא מתייא . . לעת צאת השואבות אלו הם תלמידי חכמים השואבים מימי' של תורה שהוא עת לצאת ולהתנער מן העפר" (חז"א קכו, סע"ב ואילך (במדרש הנעלם)).

64 להעיר מהשייכות לרבי - ש, אמר רבי לבניו מעטו בתכריכין שעתידיים צדיקים שיעמדו בלבושיהן** (ירושלמי שבהערה 12 - הובא בתוס' כאן).

* ויש לומר, שמענין זה ה"ו אצל רבי - ש, כל בני שמישי (ערב שבת) הוה אתי לבית" (כתובות קג, א), .בבגדים חמודות שהי' לובש בשבת ולא בתכריכין . . ופוסר את הרביס ידי חובתן בקידוש היום, ולא כשאר המונים שהם חפשי מן המצוות כו" (ספר חסידים ט"ו תתשכט) - ע"ד ובדוגמת תחה"מ (וראה שוה"ג שלאח"ז).

* וגם בבואו לביתו בערב שבת ה"ו נראה בבגדים חמודות שהי' לובש בשבת ולא בתכריכין.

שבט, שהעשירי שבו הוא יום ההילולא (גמר ושלמות עבודתו) של המשלה, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (כמדובר לעיל⁷⁴), בודאי שיש בזה לימוד והוראה, „החי יתן אל לבו”⁷⁵, ובפרט בקשר להמשך עבודת השליחות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לכל דורו בהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה.

ובהתאם לכך יש להתעכב על הלימוד וההוראה משמו של הנפטר, כולל גם שם המשפחה⁷⁶, כדלקמן.

ז. בב' שמותיו - „משה יצחק” - מרומזת לכל לראש ההתקשרות לכ"ק מו"ח אדמו"ר: „משה” - „אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא”⁷⁷, משה רבינו שבדורנו, ו„יצחק” - שמו השני של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ע"ש השמחה והשחוק (כ"ל השומע יצחק ל”⁷⁸), שעיקרה ושלמותה בהגאולה העתידה ע"י משיח צדקנו (גאול ראשון הוא גואל אחרון⁷⁹), כמ"ש⁸⁰, „אז ימלא שחוק פינו”, כשיאמרו ליצחק דוקא „כי אתה אבינו”⁸¹.

(אצל יחידי סגולה⁸⁰), ה"ז מספיק „די והותר”) כדי להוציא י"ח כל שאר בני" (בנוגע לפשטות המאורע ח"ו), ובמילא יהי' אצלם ענין זה רק בעבודה הרוחנית, לאורך ימים ושנים טובות, עד לחיים נצחיים (ללא הפסק כלל) דלעתיד לבוא.

*

ו. האמור לעיל קשור במיוחד עם המאורע ד„מת בערב שבת” כפשוטו⁸² בערב שבת זה.

ובהקדמה - שעם היותו מאורע פרטי אצל יחיד מישראל, הרי [נוסף לכך שכאו"א מישראל הוא „עולם מלא”⁸², וכאו"א מישראל הוא חלק וקשור עם כלל ישראל, „קומה אחת שלימה”⁸³] מדובר אודות חסיד ומקושר לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ששלחו ומסר על ידו הקמת וניהול מוסדות של הפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, ובמילוי שליחות זו היתה התעסקותו כל משך ימי חייו עד ליומו האחרון - ערב ש"ק מברכים חודש

(70) שאצלם באה העבודה הרוחנית ד„מת בערב שבת” (בגמר ושלמות עבודתם בחיים היותם בעלמא דין) גם בגשמיות - ע"ד שמצינו בהתמימות דשנותיהם של צדיקים, „כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים” (ב"ר רפנ"ח), „הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום” (ר"ה יא. א. ו. ש"ג), שאצל יחידי סגולה באה התמימות הרוחנית גם בגשמיות, כמו משה רבינו, ש„בשבעה באדר מת* ובשבעה באדר נולד” (מגילה יג. ב. ו. ש"ג), ועד"ו אדמו"ר האמצעי, שיום הולדתו ויום הסתלקותו בט' כסלו (היום יום ט' כסלו. ובכ"מ).

(71) פטירת הרה"ח וכו' ר' משה יצחק ע"ה העכט (המו"ל).

(72) כמארז"ל „לפיכך נברא אדם יחידי כו' עולם מלא”, „שמאדם א' נברא מילאו של עולם” (סנהדרין לו, סע"א ובפרש"י).

(73) לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

(* בערב שבת (כנ"ל הערה 2).

(74) בשיחות שלפנ"ו - נדפסו בסה"ש תשנ"ב ח"א ע' 264 (לעיל ע' 208) ואילך.

(75) כנ"ל הערה 45.

(76) דאף שהוא שם לע"ז, הרי ידועה הנהגת גדולי ישראל, אדמו"רי פולין, שהיו למדים הוראה בעבודת ה' גם מענינים ושמות בשפת המדינה, ועד"ו מצינו גם אצל נשיאי חב"ד, שאף שעיקר ענינם הוא בלימוד והפצת תורת החסידות, ע"י אמירת מאמרי חסידות, וכן בנגלה דתורה, מ"מ, מזמן לזמן היו מבארים לימוד והוראה מעניני העולם כו'.

(77) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א). וראה ב"ר פנ"ו, ז.

(78) וירא כא, ו.

(79) ראה שמור"ר פ"ב, ד. וח"א רנג, א. לקו"ש ח"א ע' 8 ואילך. וש"נ.

(80) תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א.

(81) ישע"י סג, טז. וראה שבת פט, ב.

עוד אלא שגם ההוספה נעשית באותו אופן כמו העבודה המוכרחת (ק"כ שנה):

ישנם כאלה שלאחרי שעוסקים בעבודתם משך זמן ארוך וזוכים לראות פרי טוב בעמלם, חושבים שכבר הגיע הזמן לנוח מגודל היגיעה בעבודתם, ובמילא מחכים כבר לגמר וסיום העבודה (ועד להשלימות בזה - בימות המשיח).

וישנם כאלה שגם לאחר שלימות העבודה חפצים ומשתדלים להוסיף עוד יותר, אבל אעפ"כ, אין זה באותו אופן כמו העבודה המוכרחת, כי אם כמו ענין של הוספה.

והשלימות האמיתית מודגשת בחיבור ב' השמות משה ויצחק - שגם ההוספה (לאחרי שלימות העבודה) בהמשך העבודה לאורך ימים ושנים טובות (ועד לק"פ שנה, כשני חיי יצחק), היא, באותו אופן כמו העבודה המוכרחת (לפני שלימות העבודה, ועד להשלימות דק"כ שנה) - כפי שרואים בהנהגתו של הנפטר שלא הסתפק בשלימות הקיימת כבר, אלא המשיך לעסוק בכל עניני העבודה באותו מרץ, חיות ושמוחה (כמודגש גם בהשם "יצחק", ע"ש השמחה) כל ימי חייו, עד ליומו האחרון (כנראה מהשאלות בעניני גיהול המוסדות שהגיעו לכאן גם בימים האחרונים).

ה. ויש להוסיף הרמז גם בשם המשפחה ("העכט") - שם של דג, אשר, עם היותו דג טורף, יש בו חידוש שהוא דג טהור⁸⁶, ויתירה מזה, שחיבה יתירה

86 ויומתק יותר ע"פ הידוע טבעו של דג זה, שפיו פתוח, והדגים הקטנים נכנסים (מאליהם) לתוך פיו*, ובמילא אין בו טבע האכזריות דבעלי חיים טורפים שנאסרו באכילה.

(* להעיר מפרד"א (פ"ט) בנוגע לזיתן: הוא פותח פיו והתינון הגדול שבא יומו להאכל ברוח נוס ונכנס לתוך פיו של לזיתן (וראה לקמן סוס"ט).

ויש להוסיף בתוכן ב' השמות - בקשר ובשייכות לעבודתו במילוי השליחות דכ"ק מו"ח אדמו"ר:

מהחילוקים שבין משה ליצחק - שמשנה חי מאה ועשרים שנה, כמ"ש⁸², "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", "היום מלאו ימי ושנותי", מילוי ושלמות חיי האדם ("והיו ימיו מאה ועשרים שנה"⁸³) ועבודתו עלי אדמות; ויצחק חי מאה ושמונים שנה⁸⁴, תכלית השלימות דאריכות ימים ושנים יותר משאר האבות (יעקב שחי קמ"ז שנה, ואפילו אברהם שחי קע"ה שנה)⁸⁵.

והחיבור שניהם (בשמו של אדם אחד) - מורה על ההוספה בשלימות העבודה (ק"כ שנה) ע"י אריכות ימים (ק"פ שנה), ולא

82 וילך לא, ב ובפרש"י.

83 בראשית ו, ג.

84 וישלח לה, כח.

85 ואף שגם אברהם ויעקב היו צריכים לחיות ק"פ שנה, אלא שבגלל סיבה צדדית (לכאורה) נחסרו שנותיהם [בנוגע לאברהם - ראה פרש"י לך לך טו, טו. תולדות כה, ל. ובנוגע ליעקב - ראה מדרש הובא בדעת זקנים מבעה"ת ויגש מז, ח], הרי, ע"פ הידוע ש"כל דבר אף שהוא הכרחי לכאורה הכל ככוונה כו" (צפע"נ עה"ת ר"פ מסע"י), יש לומר, שאצלם היתה שלימות ואריכות ימים במספר שנותיהם בפועל (קע"ה דאברהם* וקמ"ז דיעקב)**.

* ומודגש ביותר בהטעם דחסרון חמש שנים משנותיו בשביל שותה"י אצלו "שיבה טובה" - שבסיבת החסרון מודגשת השלימות דאריכות ימים שמתבטאת בה"שיבה טובה".

** נוסף לכך שבשנים אלו השיגו השלימות שהשיג יצחק במשך ק"פ שנה (ע"ד שמצינו בירושלמי (ברכות פ"ב ה"ח) בנוגע לר' בון), כמודגש ביעקב, שאף שאמר לפרעה "מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו (בטובה) את ימי שני חיי אבותי" (ויגש מז, ט ובפרש"י, הרי, ב"ז (טוב) שנותיו האחרונות שנל ידם נעשו "כל ימיו בטובה" (תדבא"ר פ"ה), נכללת גם השלימות דק"פ שנה, ש"השיגו את ימי שני חיי אבותי".

השבת⁹⁵ ("מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"⁹⁶) - ע"פ מארוז"ל⁹⁷, "זכור מלפניו ושמור מלאחריו, מכאן אמרו מוסיפין מחול על הקודש, משל לזאב שהוא טורף מלפניו ומלאחריו" - שבוה מרומז הסך-הכל (גמר ושלמות) של כללות העבודה (טירחא) דששת ימי המעשה בביור והעלאת עניני החול שבעולם, שגם הם עולים ונכללים בקדושת יום השבת (הוספה מחול על הקודש), ולכן, הכנת הדגים (העבודה דזאב טורף) היא בערב שבת, ואכילתם ביום השבת (זמן המנוחה שלאחרי העבודה דזאב טורף).

ועפ"ז יש להוסיף בביאור ה"סימן יפה" ד"מת בערב שבת" - שמורה על גמר ושלמות העבודה בביור עניני העולם ("זאב יטרף")⁹⁸, ולכן "נכנס למנוחה מיד".

ט. והלימוד וההוראה ממאורע הנ"ל - "החי יתן אל לבו":

לכל לראש - שגם לאחר פטירתו צ"ל המשך קיום והרחבת המוסדות (שעסק בהם בשליחותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר), ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז, באופן של תוספת וחיידוש החיות - "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" (כנ"ל ס"ה),

95 להעיר משבת קיט, א: "רבא מלה שיבוטא" וע"פ מ"ש בספרי הטבעיים - שייך דג זה למשפחת הדגים הנקראים בשם "שיבוטא". - ולהעיר מהשייכות (לשבת מברכים) חודש שבט.

96 ע"ז ג, סע"א.

97 מכילתא יתרו כ, ת. וראה לקו"ש תט"ז ע' 231 ואילך. וש"נ.

98 ראה אוה"ת יתרו ס"ע תתקכט ואילך: "בנימין הי' צדיק גמור ומת רק בעטיו של נחש" אי"כ בירר נהי"ב שלו להפריד ממנה כל הרע, זהו כמשל הזאב שטורף כו".

נודעת לו בנוגע להחיוב⁸⁷ דאכילת דגים ביום השבת:

דגים - "מים מכסים עליהם ואין עין הרע שולטת בהם"⁸⁸, ודוגמתו ב"זרעו של יוסף", כולל ובמיוחד זרעו (תלמידיו ושלוחיו) של יוסף שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שנאמר בהם⁸⁹ "וידגו לרוב בקרב הארץ"⁸⁸.

ודג טורף - ע"ד מ"ש⁹⁰ "בנימין ואב"י יטרף", טרף דקדושה⁹³, שקאי על כללות העבודה דביור והעלאת ניצוצות הקדושה שחוטפים מעניני העולם ומעלים אותם לקדושה, כמרומז גם בהגימטריא ד"טרף", רפ"ח בתוספת א', שרומז על רפ"ח ניצוצים⁹⁴ שנפלו בשבה"כ דתהו, שביורם ועלייתם לקדושה היא ע"י המשכת וגילוי האל"ף, אלופו של עולם.

ויש להוסיף בביאור הקשר והשייכות לערב שבת, זמן הכנת הדגים ליום

87 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"ב. שם ס"ז ובקו"א (ד).

88 ברכות כ, סע"א.

89 ויחי מח, טז.

90 שם מט, כז.

91 להעיר מהשייכות דבנימין ליוסף* (כ"ק מו"ח אדמו"ר) - צדיק עליון וצדיק תחתון (ראה זח"א קנ"ג, ב. תו"א תרומה פ, ד. לקו"ת ראה כה, ד ואילך. לקו"ש חכ"ה ס"ע 281 ואילך. וש"נ).

92 להעיר ממארוז"ל (הולין קכו, א) "כל שיש ביבשה יש בים", ובנדוד"ד, שדג טורף הוא דוגמת הזאב ביבשה. - ויומתק יותר שדג זה ("העכט") נקרא גם בשם "זאב הים" (ראה קיצושו"ע סמ"ו סמ"ג).

93 ראה אוה"ת ויחי תטז, א ואילך. לקו"ש שם ע' 282. וש"נ.

94 ולהעיר, שרפ"ח עם הכולל בגימטריא "טרף" (ראה סה"מ תרס"ז ע' גא. וש"נ).

(* להעיר מהשייכות ל"מת בערב שבת" - עיון יעקב שבהערה 2.

*) נוסף לכך שמתן ברכת בנימין ל"איש אשר ברכתו ברוך אותי", ש"כללן כולם בכל הברכות" (שם, כח ובפרש"י. וראה לקו"ש שם הערה 68).

ועוד ועיקר - שהמאורע ד"מת בערב שבת" מהוה, "סימן יפה"¹⁰³ (אם עדיין יש צורך ב"סימנים") שכבר נגמרה ונשלמה עבודת השליחות דבירור וזיכוך עניני החול באופן ד"זאב יטרף" ע"י "זרעו של יוסף" (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) שנמשלו לדגים, והכל מוכן לסעודה¹⁰⁴, הסעודה דלעתיד לבוא ("ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"), שבה תהי' תכלית השלימות דאכילת הדגים¹⁰⁵ (לאחרי שלימות ההכנה בערב שבת) - "מבשרו¹⁰⁶ של לויתן"¹⁰⁷, וכן שור הבר¹⁰⁸ ויין המשומר.

(103) ומ"ש "סימן יפה לו" - אין זה רק בתור איש פרטי, אלא גם בתור חלק מכלל התלמידים והשלוחים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו. (104) להעיר ממארו"ל (סנהדרין לח, א) "אדם נברא בערב שבת... כדי שיכנס לסעודה מיד" ("שימצא הכל מוכן ויאכל מאשר יתפוץ" - פרש"י).

(105) להעיר גם מהשייכות דדגים לה"סימנים" דימות המשיח - כמארו"ל (סנהדרין צה, א) "אין בן דוד בא עד שיתבקש דג לחולה ולא ימצא" (ובחדא"ג מהרש"א: "לפי שכבר גלו כל הדגים מא"י לח"ל כדאיאת במדרשות (פתיחתא דאי"ר בסופה), אמר בעת הגאולה שיהי' מפלה למצרים יבקש שם דג לחולה ולא ימצא שם לפי שיחורו הדגים לא"י").

(106) ב"ב עה, א.

(107) להעיר ממ"ש (תהלים קד, כו) "לויתן זה יצרת לשחק בו" - שהו"ע השחוק והתענוג למעלה מכללות העבודה דבירור העולם (ראה תו"א תולדות יו, ד. לקו"ת נשא כב, א. יהל אור עה"פ (ס"ע תה ואילך)), שזהו תוכן הענין ד"זאב יטרף".

(108) לאחרי ש"לויתן נותץ בסנפיריו ונחרו" (ויק"ר פי"ג, ג) - ששחיטה זו תהי' מותרת לעתיד לבוא* כיון ש"חידוש תורה מאתי תצא" (ויק"ר שם. וראה בארוכה שה"ש תנש"א ח"ב ע' 566 ואילך).

(* להעיר מהשקש"ט בנוגע ללויתן אם הוא דג טהור גם בזמן הזה או שיטהר לעתיד לבוא (ראה חזו"ן טז, ב ובחדא"ג מהרש"א. ירושלמי שבת ס"ט פ"ט ובשירי קרבן שם. ויק"ר ספכ"ג).

ובפרט ע"י בני ביתו ומשפחתו שיחיו, "זרעו" כפשוטו, "זרעו בחיים", מתוך הוספה בכל עניני חיים, ברוחניות ובגשמיות, נשמה בריאה בגוף בריא, לאורך ימים ושנים טובות, עד מאה ועשרים שנה (כשני חיי משה), ויתירה מזה, עד מאה ושמונים שנה (כשני חיי יצחק).

וכיון שהתחלת כל הענינים היא בתורה, "משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו' והעמידו תלמידים הרבה"⁹⁹ - יש להציע ולעורר "מפקחין על צרכי ציבור בשבת"¹⁰⁰ ע"ד התחלת ההוספה בקיום והרחבת המוסדות הנ"ל ע"י הוצאה-לאור (לקראת ה"שלושים") קובץ חידושי תורה¹⁰¹ (כולל - דברי התעוררות בעניני תומ"צ, וגם בשפת המדינה), בהשתתפות תלמידי המוסדות הנ"ל, בני משפחתו, קרוביו וידידיו וכיו"ב, ובקובץ זה יפרסמו גם שמותיהם של התומכים והמסייעים שבדוא"י יתמכו ויסייעו עוד יותר לקיום והרחבת המוסדות הנ"ל, ש"מצוה לפרסם עושי מצוה"¹⁰² - שע"י יתוסף עוד יותר בהענין ד"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", באופן של "מוכרת נצח", שע"י ממהרים עוד יותר את השלימות האמיתית ד"נצח" (ללא צורך ב"מוכרת נצח", בחיים נצחיים שלאחרי התחי'.

(99) אבות רפ"א.

(100) ראה שבת קג, א.

(101) ובפרט שעיקר הענין ד"מת בערב שבת" בעבודת האדם הו"ע השינה באופן שהנשמה שואבת חיים לצורך תוספת וחידוש החיות בלימוד התורה (כנ"ל ס"ד) - כבערב שבת זה, שניתוסף בלימוד התורה, בנגלה דתורה ובפנימיות התורה, ע"פ תורת חסידות חב"ד, בסמיכות ובקשר ובשייכות להמאורע ד"מת בערב שבת", ובפרט בביאור פרטי הענינים שבמארו"ל זה ("מת בערב שבת סימן יפה לו"), כנ"ל בארוכה.

(102) שו"ת הרשב"א ח"א תתקפ"א. וראה מג"א או"ח סקנ"ד סקכ"ג. רמ"א יו"ד סרמ"ט סי"ג.

דורנו (בעל ההילולא ההעשירי בשבט) בראשם ובראשנו – כל בני שבדורנו זה, נשמות בגופים, חיים נצחיים (ללא הפסק ח"ו), ובאים כולם יחד, ביחד עם הבתי כנסיות ובתי מדרשות ובתי מעשים טובים (כולל מוסדות הנ"ל כפשוט) שבחוץ לארץ¹¹², לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש השלישי (והמשולש), תיכף ומיד ממש.

(112) ראה מגילה כט, א.

ויה"ר והוא העיקר שלא יצטרכו ל"סימנים"¹⁰⁹ על גמר ושלימות מעשינו ועבודתינו וההכנה לגאולה, כיון שתיכף ומיד ממש – ביום הש"ק זה – בא משיח צדקנו, ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר"¹¹⁰, והוא (שנעשה שוכן עפר בערב שבת זה¹¹¹) בתוכם, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא

(109) ובודאי לא סימנים מסוג הנ"ל ח"ו, כיון שכבר יצאו י"ח, ומכאן ולהבא תהי' אריכות ימים ושנים טובות לכאו"א מבני שליט"א.

(110) ישעי' כו, יט.

(111) ראה לעיל הערה 65.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שלימ"א
למטה מעשרה מנצחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' יוסף בן הו"ח ר' אברהם ע"ה טעוועל
נפטר בדמי ימיו, מוצאי יום הולדתו הנ"ה,
אור ליום ד' שבט ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

*

הי שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים מל: (718) 753-6844

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>